



Gerda Krediet (Meldpunt Ouderenmishandeling) over financiële uitbuiting

'Ik doe de boodschappen wel voor u'

In ons beschaafde land willen we er eigenlijk niet aan denken dat mensen met dementie worden mishandeld. Toch gebeurt het. Gerda Krediet van het Meldpunt Ouderenmishandeling van de GGD Rotterdam-Rijnmond heeft er bijna dagelijks mee te maken. Vaak begint de mishandeling met financiële uitbuiting. En meestal komt het gevaar van dichtbij. Gerda Krediet: 'Mensen met dementie worden vaak van hun geld beroofd door gemachtigde familieleden of kennissen.' Ze legt uit wat u kunt doen als u of iemand in uw omgeving financieel wordt mishandeld.

Voor meldingen over gezondheidsproblemen kunnen mensen van oudsher terecht bij de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD-en). Sinds de jaren '90 komen er regelmatig meldingen binnen over ver-

waarloosde ouderen met dementie. In 1995 blijkt uit een onderzoek* dat één op de twintig ouderen een vorm van ouderenmishandeling heeft ondergaan. Dit onderzoek leidt ertoe dat er in Nederland meldpunten

voor ouderenmishandeling worden opgezet. Sociaal psychiatrisch verpleegkundige Gerda Krediet, sinds 1983 werkzaam bij de GGD Rotterdam-Rijnmond, richt in 2000 het Rotterdamse meldpunt op.

* H.C. Comijs, A.M. Pot, J.H. Smit, C. Jonker (1998): 'Elder abuse in the community: prevalence and consequences.' Journal of the American Geriatrics Society, 46, 885-888.



Naam: Gerda Krediet
Leeftijd: 62 jaar
Woonplaats: Rotterdam
Burgerlijke staat: Alleenstaand
Opleidingen: Verpleegkunde: Algemene Gezondheidszorg; Psychiatrie en Maatschappelijke gezondheidszorg.
Beroep: Sociaal psychiatisch verpleegkundige bij de GGD Rotterdam-Rijnmond, afdeling Ouderenmishandeling van het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld.
Hobby's: Fotograferen, schrijven, reizen naar verre landen, tuinieren. Ook initiatiefnemer van Basic for Kids Foundation, een scholenproject in Pakistan voor kansarme kinderen.

Extra kwetsbaar

In zeventig procent van alle gevallen die bij de GGD Rotterdam-Rijnmond worden gemeld (35-45 per jaar) begint de mishandeling met financiële uitbuiting, vaak gevolgd door psychische mishandeling en verwaarlozing. 'Mensen met beginnende demencie zijn extra kwetsbaar. Ze vergeten de waarde van geld en de betekenis van cijfers, waardoor ze in de knoei komen met het betalen van rekeningen of met het doen van boodschappen. Ook brieven over veranderingen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld van de AWBZ, kunnen zij niet meer begrijpen', zegt Krediet. Zelf ervaart zij van dichtbij wat demencie betekent voor de patiënt en de naaste omgeving. Ze is mantelzorger voor haar dementerende moeder (94).

Het begint klein

Volgens Krediet begint de financiële uitbuiting meestal met kleine dingen. 'Mensen nemen bijvoorbeeld een mooi vaasje mee of nemen met het bankpasje van de dementerende een klein bedrag op van zijn rekening dat zij gebruiken voor eigen doelen. Later moeten mensen soms onder druk of onder valse voorwendselen grote sommen geld opnemen of overmaken aan derden.'

Gerda Krediet kent veel voorbeelden uit de praktijk. 'Ik doe de boodschappen wel voor u' beloven aanvankelijk goed bedoelende mantelzorgers. Maar vaak loopt het anders. 'De eerste keer haalt de mantelzorger boodschappen voor de dementerende en neemt voor het gemak meteen wat spullen voor zichzelf mee op hetzelfde betaalpasje. De week erop doet zij meer boodschappen op kosten van de dementerende. Zo gaat het van kwaad tot erger, totdat ook meubels, een auto en vakanties op rekening van de dementerende terechtkomen. Soms gaat het zover dat automatische afschrijvingen niet meer kunnen worden geïnd omdat de rekening in het rood staat.'

Bij de notaris

Ook familieleden spelen vaak een kwelijke rol. 'Het komt regelmatig voor dat kinderen alvast het geld van de rekeningen van hun dementerende ouder laten overmaken op hun eigen rekening of de rekening omzetten in een en/of rekening', vervolgt Krediet. 'Het gaat dan meestal om grote bedragen en in stijgende lijn. Daarmee willen mensen hoge successie-rechten voorkomen als zij erfgenamen zijn of als zodanig worden benoemd. Als ze betrappt worden noemen ze het 'leningen' die ze terug zullen betalen, maar dat geld komt meestal niet meer terug. Vaak

wordt de dementerende meegenomen naar een notaris om een testament of volmacht ten gunste van een betrokken familielid te laten passeren. Helaas gaan niet alle notarissen zorgvuldig na of de geestelijke vermogens van de oudere nog intact zijn (of de oudere wilsbekwaam is, red.). Dit is namelijk wel een voorwaarde om een testament te laten passeren.'

'Je geeft je kind niet aan'

Ouderenmishandeling gaat meestal niet uit zichzelf over. Krediet: 'Integendeel, bij financiële uitbuiting zien we vaak dat de dader zich steeds grotere bedragen toe-eigent. De dementerende zal hier niet veel weet van hebben en zal er daarom ook niets aan doen. Vaak komt de financiële uitbuiting pas aan het licht bij een crisis, zoals een uithuisplaatsing wegens huurachterstand.'

Ouderen die beseffen wat hen overkomt, kunnen dit melden, maar doen dit volgens Krediet vaak niet:

- uit schaamte: 'Je hangt je vuile was niet buiten.'
- uit loyaliteitsgevoel: 'Je geeft je kind toch niet aan.'
- uit angst verlaten te worden, of omdat de mishandeling erger kan worden.

Ouderenmishandeling

Onder ouderenmishandeling verstaan Meldpunten Ouderenmishandeling situaties waarin de mishandeling moedwillig, herhaaldelijk en door een bekende, zoals familieleden, een mantelzorger of een professionele verzorger wordt veroorzaakt.

De mishandeling kan vele vormen aannemen: lichamelijke of psychische mishandeling, verwaarlozing, schenden van de rechten van de oudere en financiële uitbuiting. Als de mishandeling door een onbekende gebeurt, is er sprake van criminaliteit.

Wat kunt u doen?

Krediet: 'Onze leus is: "Voorkomen is beter dan genezen." Tref daarom maatregelen wanneer uw geestelijke vermogens nog intact zijn. Daarmee zult u zich het leed besparen om mishandeld te worden door financiële uitbuiting.'

Zo voorkomt u dat u of iemand in uw omgeving financieel wordt uitgebuit

- Blijf sociaal zo actief mogelijk. Onderhoud uw netwerk van vrienden en kennissen en breid het indien nodig uit;
- Onderhoud goed contact met iemand met wie u niet samenwoont, wie u kunt vertrouwen en met wie u openlijk alles kunt bespreken;
- Zorg dat u een eigen telefoon hebt en open altijd uw eigen post;
- Maak een testament en verander het wanneer uw omstandigheden veranderen;
- Vraag advies of hulp wanneer u dit nodig hebt. Bespreek uw plannen met uw vertrouwenspersoon, met uw huisarts of met een maatschappelijk werker bij u in de buurt;
- Laat de huur, telefoonrekeningen, verzekeringen, et cetera, automatisch overschrijven;
- Informeer u over de verschillende vormen van rechtsbescherming, indien het moment komt dat u niet meer in staat bent om zelf uw geld en goederen te beheren;

- Mensen met dementie die wilsonbekwaam zijn kunnen een mentor krijgen die hun belangen vertegenwoordigt op het gebied van wonen, verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding. Bent u op zoek naar een mentor in uw regio? Neem dan contact op met het secretariaat van Mentorschap Netwerk Nederland, T 010 - 207 03 08 of via e-mail: mentorschap@mentorschap.nl. Kijk voor meer informatie op www.mentorschap.nl.

Wat u beter niet kunt doen

- Samenwonen met iemand die bekend is met gewelddadig gedrag, alcohol-, drugs- of gokverslaving;
- Uw huis onbeheerd achterlaten wanneer u voor een langere periode weggaat, bijvoorbeeld voor ziekenhuisopname. Zorg dat iemand die u vertrouwt regelmatig langskomt om uw huis te controleren;
- Waardevolle zaken zoals geld, juwelen en kostbare bezittingen open en bloot in huis laten liggen. De gelegenheid maakt de dief. Berg de spullen bijvoorbeeld in een kluisje;
- Verzorging of diensten aannemen in ruil voor eigendommen of machtigingen van uw bankrekening. Laat belangrijke beslissingen altijd bij een notaris vastleggen;
- Teken nooit iets voordat uw vertrouwenspersoon het voor u heeft gecontroleerd.

Wat als u mishandeling vermoedt?

Als u vermoedt dat een dementerende (financieel) wordt mishandeld, kunt u dit melden bij een Meldpunt Ouderenmishandeling in uw regio. De meeste Meldpunten Ouderenmishandeling zijn ondergebracht bij een Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld. Het Meldpunt kan het volgende doen:

- Overleggen, adviseren en zonodig bemiddelen;
- Beoordelen of het nodig is om een onderzoek in te stellen en een interventie te plegen om de financiële uitbuiting te stoppen;
- Passende zorg inschakelen.

Vragen over rechtsbescherming?

Voor meer informatie over rechtsbescherming kunt u contact opnemen met Eveline Heitink, medewerker Belangenbehartiging en Zorgvernieuwing van Alzheimer Nederland, T 030 - 659 69 13. Of via e-mail: e.heitink@alzheimernederland.nl. Zij kan u informeren over bewindvoering en bijvoorbeeld de rol van de notaris.

Lees ook de brochure 'Dementie en rechtsbescherming' van Alzheimer Nederland. De prijs is €2,95 (exclusief verzendkosten). U kunt de brochure bestellen via www.alzheimer-nederland.nl of telefonisch bij Shirley Kalka, T 030 - 659 69 04.

Ik laat je nooit in de steek

Bij Phil Kooke, de alleenstaande vader van Philip Kooke, wordt op z'n 64ste de ziekte van Alzheimer vastgesteld. Gelukkig heeft Phil vrienden en familieleden die zich over hem ontfermen. Hij belooft zijn zoon nooit in de steek te laten. En Philip zijn vader niet. Dan gaat het mis. Phils karakter en zijn gedrag veranderen ingrijpend. Hij raakt panisch van angst bij de gedachte eenzaam en onverzorgd achter te blijven. In deze kwetsbare gemoedstoestand krijgt hij steun van een ex-vriendin. Phil wordt volledig afhankelijk van haar. Geleidelijk isoleert ze hem van zijn familie en beste vrienden. De patiënt is prooi geworden. Als hun geheimgehouden huwelijk aan het licht komt, blijkt de patiënt niet alleen beroofd van zijn waardigheid, maar ook van zijn kapitaal.

In 'Ik laat je nooit in de steek' beschrijft Philip Kooke op persoonlijke wijze het misbruik van een alzheimerpatiënt. Een blunderende notaris, een accountant met carte blanche en een weifelende huisarts maakten de situatie mede mogelijk.



Kooke (39) is journalist en commentator bij NOS Studio Sport. Met zijn boek wil hij andere mensen met dementie en hun familie waarschuwen voor oplichting.

Stuur uw verhaal

Hebt u, of iemand die u kent, iets soortgelijks meegemaakt als (de vader van) Philip Kooke? Stuur uw verhaal dan naar Alzheimer Nederland t.a.v. Redactie Alzheimer Magazine, Postbus 183, 3980 CD Bunnik of per e-mail: redactie@alzheimer-nederland.nl. U mag

ook anoniem uw verhaal inzenden. Inzendingen worden eigendom van Alzheimer Nederland. De stichting behartigt geen individuele belangen, maar met de verzamelde (anonieme) verhalen kan zij zich wel sterk maken om (financiële) misstanden in de toekomst te helpen voorkomen. Voor de inzenders is een beperkt aantal exemplaren van 'Ik laat je nooit in de steek' beschikbaar.